

# NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“  
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-  
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE  
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-  
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.  
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 16.

Šibenik, 7. svibnja 1923.

God. III.

## Riješenje vladine krize.

Kako je svatko predviđao, konačno je opet Pašiću povjeren sastav kabineta. Nije bio imenovan nijedan novi ministar, nego su ostali u službi svi dosadašnji ministri osim suvišnih ministara bez listine Supila i Županica te muslimanskih ministara, koji nijesu bili izabrani za poslanike. Sad dakle imamo isključivo radikalnu vladu, koja se ima smatrati samo poslovnom, a ne izbornom, pošto izgleda, da Pašić nije dobio od krune i mandat za provedenje eventualnih novih izbora.

Po načinu, kako je riješena vladina kriza, i po tome, što nije slijedila nikakva promjena osoba na ministarskim stolicama, zaključiti je, da se ne radi o definitivnom uređenju stvari, nego o pokušaju, da se vidi, u koliko je moguć uspješan rad isključivo radikalne vlade sa Narodnom Skupštinom. Ovo kao da uvidaju i demokrati, koji su prošle srijede u Skupštini pokušali, da spriječe izbor verifikacionog odbora nasiljima, kakvih Nar. Skupština nije doživjela od ujedinjenja pa amo. Oni su naprosto odnijeli sa stola prvu kutiju, u koju poslanici bacaju glasove, a drugu su polupali i pobacali. Istom nakon prekinuća sjednice i pošto su radikalni poslanici spriječili novo slično nasilje, moglo je slijediti glasovanje. U verifikacioni odbor izabrano je 11 radikala, 5 demokrata, 2 Pučke Stranke, 2 muslimana i 1 zemljoradnik: ukupno dakle 21 član, od kojih su 11 za vladu, a 10 u opoziciji.

Prema stanovištu, što smo ga izložili u predašnjim brojevima, mi sma-

tramo, da riješenjem vladine krize nije zapravo ništa riješeno, jer je kriza vlade nešto sasvim formalna i sporredna, dok sama stvar, to jest prava, narodna kriza još je daleko od rješavanja.

Sa riješenjem vladine krize učinjen je svakako korak naprijed k riješenju glavne krize, koja kao mora tišti narod i državu. Nemamo razloga, da budemo nezadovoljni sa načinom rasplesa vladine krize, jer smo optimisti te držimo, da će nova vlada sve pokušati i poduzeti, da se dođe do sporazuma sa Hrvatima i Slovincima i uvjereni smo sad, kao i prije, da se do toga sporazuma jednom može doći, kad su sa odgovornih mjesta uklonjeni demokratski grobari narodne sloge i jedinstva te upropastitelji države.

Što se tiče rada nove vlade, mislimo, i ako se to zvanično izričito ne istice, da će joj biti prva briga, da nastavi pregovore sa Radicem, dotično sa revizionističkim blokom, za sporazum i da sanira brojne nepravde i neurednosti, radi kojih je i nastalo opće narodno nezadovoljstvo. Glede daljnog zakonodavnog rada, izgleda, da je već Ministarski Savjet sastavio obilan program, po kome će vlada iznijeti pred Skupštinu ove zakone: o činovnicima, o ustrojstvu vojske, o invalidima, o proračunu, o zemljoradničkoj vjersiji, o izravnom porezu, o agraru u Dalmaciji i t. d. Tu ima posla i za par godina. No izgleda, da se vlada pouzdava, da će se sve to moći brzo da riješava. Da vidimo!

## Zastoj u prodaji vina.

Ne samo iz Dalmacije, nego i iz drugih vinorodnih krajeva naše države tuže se na sasvim slabu prodaju vina. Možemo reći, da je naša vinska trgovina u permanentnoj krizi. U Dalmaciji se doduše prodalo nešto vina za izvoz, no i to u manjim količinama i bez ikakve konkurencije kupaca. Zato su i bile prodajne cijene niske, a ne postoji tendencija, da bi se popravile. Cijene najboljim vrstama vina, na otocima i ovdje kod nas, kreću se od 400-500 din. hektolitar. Vinogradar tako prodaje svoje vino sa očitim gubitkom, ako se uzme kao mjerilo ne novac, čija vrijednost nije stalna, nego glavne životne namirnice, n. pr. kruh ili kukuruz. Usporedite, koliko je pšeničnog ili kukuruznog brašna mogao čovjek da kupi prije rata, a donekte i usred rata, za srednju cijenu jedne litre vina, i doći ćete do zaključka, da danas vinogradar prodaje svoj proizvod daleko ispod normalne cijene. To je razlog ekonomske bijedi, koja je zavladala svuda po Dalmaciji. Svi poljski proizvodi sačuvali su, više ili manje, svoju prvobitnu vrijednost,

Nekima je pak ova vrijednost i poskočila. Samo vino među svim agrarnim proizvodima pravi žalosnu iznimku. Sa strane pozvanih upravnih faktora ovoj se pojavi ne posvećuje nikakva pažnja, i ako je svima očito sustavno ekonomsko propadanje naše zemlje.

Da se cijena vinu podigne na normalnu mjeru, treba tražiti i naći izlaza našem vinu u inozemstvo. U tom pravcu ništa se nije nradilo, i ako bi se, po našem mišljenju, dalo mnogo postići. Čehoslovačka bi n. pr. mogla da bude dobar konsument našega vina. Kako čujemo, ona ga uvažava najviše iz Madarske, koja joj je najbliža, pak su i prevozni troškovi minimalni, a osim toga slaba valuta Madarske omogućuje joj uspješnu konkurenciju našoj proizvodnji. Čehoslovačka je saveznica naše države, dok su njezini politički odnosi sa Madarskom sveder napeti, osobito u zadnje vrijeme. Naša diplomacija mogla bi i morala iskristiti situaciju i stvoriti potrebite uvjete, da u Čehoslovačkoj naša vina nadomjesti madarska vina.

Zato bi trebalo, da se prevozne

tarife na željeznicama snize toliko, da naša vina uzmogou konkurirati tuđim vinima. Jednom se konstatiralo, da se za vino plaća veća prevoznina negoli je cijena samoga vina, i to dok ga se preveze do granice Čehoslovačke. Kad bi ova tvrdnja i bila nešto pretjerana, ostaje vazda nepobitno, da je izvoz našega vina sasvim nemoguć, osobito ako se uzmu u obzir još suviše puste carine, državne i općinske trošarine i druge troškove, kao i sporost i druge poteškoće saobraćaja. Primjerenim popustom na prevoznim tarifama i pospješnijim saobraćajem stvorila bi se mogućnost izvoza vina ne samo u Čehoslovačku, nego i u druge zemlje. U Čehoslovačkoj u srednje notiraju tamo producirana vina od 9% 4—6 čehoslovačkih kruna, dakle litra 12—18 naših dinara. Kad prevozni troškovi i izvanredno veliki nameti ne bi uprav ubijali svaku vinski trgovinu i kad bi se ti nameti zgodnim trgovačkim ugovorima pravično ublažili, naša bi vina, i obzirom na svoju vrsnoću, mogla da osvoje češka tržišta, koja bi pak voljela trošiti naše vino mjesto madarskoga.

Specijalno za naša dalmatinska vina, koja su mnogo jaka po sadržini alkohola, treba poradići, da se industrializira proizvodnja. Vina sa znatnom sadržinom alkohola daju se u bescijenije, dok bi se mogla dobro iskoristiti pečenjem iz njih rakije, konjaka i t. d. O ovom se dosad mnogo pi-

salo i govorilo. Nastojalo se i u Narodnoj Skupštini i inače kod nadležnih čimbenika, da se stvore potrebite uvjeti za takvo iskorišćivanje vina, kad je nemoguća njegova prodaja uz normalnu cijenu. Danas se gube silne vrijednosti radi toga, što se vino ne smije da iskoristi na nikakav drugi način, nego samo prodajom za piće. Odatle nastaje velika šteta ne samo za vinogradara, nego uopće za narodno gospodarstvo. Veliki nameti za pečenje rakije slično uprav onemogućuju bolje iskorišćenje našega vina. Nejednakost upogled tih nameta u državi, gdje je dobra polovina države oslobođena od tih nameta, to još više onemogućuje. Ipak uređenje ovoga za nas životnog pitanja, koje nije niti može da bude teško, ne zavisi od nikoga drugoga, nego od naše vlade. Treba ukinuti namete, kad su na očitu štetu gospodarskom napretku naroda.

Neka se osobito stručnjaci malo dublje pozabave ovim pitanjem. Naši težaci u svom najglavnijem proizvodu gube silnih vrijednosti tako, da im se dandanas obradivanje loze nikako ne isplaćuje. Kako već istaknuso, ovo je uzrok našem ekonomskom propadanju i pustom zaduženju ekonomskih masa. Ovako se više ne može napred! Stoga treba što hitnije sve poduzeti, da se spriječi propast jedne čitave zemlje.

## Nemar ili bojkot?

Prošlih dana je u Zagrebu bio otvoren velesajam, o komu naše i tuđe novinstvo nije imalo nego riječi pohvale i divljenja ističući osobito napredak naše industrije i obrta. Skupivši ukratko sve, što je pisano o velesajmu, mora se zaključiti, da je on potpuno uspio i dokazao veliki opseg i vrsnoću naše privrede i proizvodnje i, što je još važnije, materijalnu i tehničku sposobnost, snažnu energiju i duh inicijative naših privrednih krugova. Nema dvojbe, da će im ovaj uspjeh dati novog poleta i snage za daljni sve to veći razvoj i procvat.

Dok ovo sa iskrenim zadovoljstvom ističemo, ne možemo a da se ne dotaknemo jedne žalosne pojave pri velesajmu: skoro nikakvog sudjelovanja Dalmacije. Svu našu pokrajinsku privredu zastupale su tamo samo dvije tvrtke: Tvornica likera Buzolić i dr. iz Splita i Tvornica tkanina Paško Rora i dr. iz Šibenika. Istina, zastupanje je i veći dio gladnog pučanstva Dalmacije po jednoj škrinjici za sabiranje milodara za naše gladno pučanstvo! Kad bi kod nadležnih bilo shvaćanja, ovo bi značilo najjači prosvjed proti zanemarenju ove zemlje u njezinoj najjužnijoj nevolji, kao što je glad. No predimo na stvar!

Mnogi se pitaju, zašto naši privredni krugovi nijesu bili dovoljno zastupani na velesajmu. Je li to hoti-

mično nesudjelovanje, bojkot, ili je to posljedica nemara ili neke klonulosti, u koju svijet upada u zemlji, gdje se gospodarske i životne prilike dnevno pogoršavaju uništavajući nade u nastup boljih prilika?

Mi „a priori“ isključujemo, da je po srijedi kakvo hotimično izbjegavanje našega Zagreba i njegovih gospodarskih podviga. Za takvu tvrdnju ne postoji nikakvi, ma ni najmanji, oslon. Naši privredni krugovi upućeni su na Zagreb, s kojim podržavaju tijesne veze, u trgovini, industriji, novčarstvu i uopće u svim granama ekonomskoga života. Ne može da bude po srijedi ni nikakav razlog političke naravi. Ta politički razlozi uopće tako lako ne mogu da zavedu privredni svijet. On ide svojim putem težeći za uvijek boljim razvojem i napretkom. Tako je više ili manje po čitavom svijetu, pa i kod nas.

Razlog nesudjelovanja Dalmacije na velesajmu u Zagrebu moramo potražiti u nemaru ili u klonulosti naših privrednika, koji se moraju da bore sa stotinu poteškoća. Svi su prepušteni sami sebi. Za velesajam nije bilo kod nas nikakve ozbiljne agitacije, nikakva poticaja, bodrenja ni pomoći. Sudjelovanje je skopčano sa raznim poteškoćama i materijalnim žrtvama, koje su ipak morali da ublaže za to postavljene predstavnici privrednika. Naprotiv se u tom smjeru

nije ništa učinilo sa strane naših privrednih organizacija, koje su prve bile pozvane da porade, da Dalmacija na velesajmu bude dostojno zastupana.

U najvećem je našem interesu, da upoznamo svijet sa svim onim, što imamo i što možemo. Toga mi najviše trebamo, jer su nam razne naše industrije tek u početku svoga rada i razvoja. Žalimo i jadikujemo, da nemamo sredstava za razvoj mnogih naših industrija, a propuštamo ovako važne prigode upoznavanja i doticaja sa svijetom. Svega smo mogli iznijeti i prikazati na velesajmu: od cementa do najizvrsnijeg mramora, od konzervirane ribe do rafinirane spužve i dragocjenog koralja, da niti ne nabrajamo sve ono pusto blago, što nam ga daje u obilju iskopavanje ruda, kućna industrija, naše dobro razvijeno poljodjelstvo i stočarstvo. Treba da se malko prenememo iz ovo-ga našeg nemara i klonulosti. Borimo se, pak ćemo sigurno i pobijediti!

## Političke vijesti.

**Zadovoljstvo Radićeva sa radikalnom vladom.** Povodom obrazovanja homogene radikalne vlade Radić je izjavio dopisnicima nekih beogradskih novina svoje zadovoljstvo, što je sve to onako ispalo, kako je on htio, te izrazio nadu, da će se pregovori s radikalima uspješno svršiti. U upućenim političkim krugovima prevladava uvjerenje, da će svakako doći do nastavka pregovora.

**Poincaré o Radićevom govoru.** Poincaré je izjavio pariskom dopisniku beogradske „Politike“, da javno mišljenje Francuske nije nikako zadovoljno sa Radićem, kad on kvalifikuje Francuze kao „bezumne“ zbog toga, što oni tobože pravé nasilja u Rohru, a međutim odobrava politiku Sovjeta i Njemačke. Poincaré je naglasio, da se ove i ovakve izjave Radićeve nikako ne mogu smatrati kao mišljenje cijeloga hrvatskoga naroda, koji bi trebao da ima više osjećaja prema franc. narodu, koji je svojom poštivošću mnogo doprinio oslobođenju Hrvata i njihovom ujedinjenju sa Srbima i Slovincima.

**Neuspjeli zbor Orjuna u Beogradu.** Pretprošle nedjelje održan je na Terazijama u Beogradu miting Narodne odbrane i Orjuna, koji je ispao vrlo slabo. Između orjunaša i srpske

narodne omladine došlo je do oštih upadica radi zastave i radi klicanja. Dok su Orjunci klicali: „Živjelo jedinstvo! Živjela Jugoslavija!“, srpski nacionalni omladinci su kličali: „Dolje Jugoslavija! Živjela Srbija!“ Na mitingu je odglasana rezolucija, kojom se traži politika jake ruke proti „antidržavnim“ elementima: Radiću, Korošću, Spahi. Ovaj zbor na beogradne nije učinio nikakav utisak. Beogradje pokazao, da mu nije stalo za nikakve orjunaške jugoslavene!

**„Državni“ i „antidržavni“.** Spominjući naše nesretne unutarnje političke prilike slovenska „Nova Pravda“ vrlo dobro karakterizira, tko je kod nas državotvorni, a tko antidržavni tip. „Nova pravda“ kaže: „Državotvoran“ je po beogradskom računu u našem društvu onaj: 1. tko pripada stranci, koja je slučajno na vladi. 2. tko odobrava svaku vladinu nepodobštinu. 3. tko aplaudira, kad sebi stanovita klika puni džepove državnim novcem. — „Antidržavni“ su prema tome istom računu: 1. oni, što žele, da se sve krivice poprave. 2. svi oni, što žele, da cjelokupni naš narod dode do blagostanja. 3. oni, što žele i državi i narodu dobro, i cni, što protestuju, kad šačica nepoštenih elemenata iscrpljuje narod.

**Raskol među frankovcima.** 3. ov. mj. je u Zagrebu izašao prvi broj lista „Hrvatska“ — kao glasilo hrvatske starčevićanske stranke prava. Izdaje ga dr Mirko Košutić, disident frankovačke stranke. U programnom članku ističe, da će otvoreno, pošteno i pravaški podupirati akciju hrv. narodnog pokreta. Po svemu izgleda, da je došlo do otvorenog raskola u redovima frankovaca i da će jedan dio njih ostati kod lista „Pravaš“, a drugi da će preći „Hrvatskoj“.

**Pred raspustom Orjuna.** Sve radikalne novine najoštrije napadaju Orjuna povodom njezinog nedjeljnog zbora u Beogradu i zahtijevaju od vlade, da poduzme sve potrebite mjere opreza i najodlučnije istupi proti orjunaškim izazivačima. Doznaje se, da je to pisanje inspirirano sa strane same vlade, da se u slučaju odlučne akcije može vlada osloniti na javno mnijenje.

## Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampil

## Domaće vijesti.

„Narodna politika“ s 28. travnja počela je da izlazi na 8 strana kao dobro uređivani politički tjednik, kojim se možemo da ponosimo. Na čelu redakcije stoje poznati naši publicisti i javni radnici: dr Janko Šimrak i Petar Grgec. Stoji godišnje 120 din. ili mjesečno 10 din., a po jedinju broj 2,50 din. Naručuje se na adresu: Uprava „Nar. Politike“ — Zagreb, Kaptol 27. Već po prvom broju se može vidjeti, da to nije kakav obični politički tjednik, nego prava revija za rješavanje političkih, socijalnih i kulturnih problema, koja svojim idejama zauzima naročito mjesto među hrvatskim političkim listovima. S toga ju najtoplije preporučamo svim prijateljima i pristašama katoličke i pučke misli.

**Živjeli „upropastitelji pučke nastave“!** Kad se pred par dana nastojanjem kat. ustanova u Zagrebu osno-vao „Prosvjetni Kino“, sva je zagrebačka štampa, bez razlike pravca oduševljeno pozdravila tu odgojnu, korisnu i potrebitu ustanovu. „Novosti“ su čak predložile, da se unaprijed mladeži zabrani posjećivanje drugih kina, da se što više posjećuje ovaj „Prosvjetni Kino“. Sličan „Prosvjetni Kino“ osnovan je nedavno i u Splitu sa strane Hrv. Kat. Nar. Saveza, te je već sa lijepim uspjehom razvijao svoju odgojnu misiju među mladeži i tako je čuvao od razvratnog upliva svakakvih filmskih prikazivanja u drugim kinima. Školska vlast je morala najodvaževljenije pozdraviti ovako dobru ustanovu te je najtoplije preporučiti školskoj mladeži. Međutim doznajemo u zadnji čas, da je Školski Odsjek Pokrajinske Uprave u Splitu posebnom okružnicom najstrože zabranio svima nastavnicima, pod prijetnjom zakonskih posljedica, da ne smiju nagovarati djecu, da posjećuju ovaj kino, jer da on svojim filmskim predstavama ucijepkuje u srce mladeži misli i pojmove, koji „s nacionalnog gledišta nijesu ispravni“. Sigurno zato, što su s katoličkog i uzgojnog gledišta ispravni! Nemamo riječi, kojima da najoštrije žigošemo i osudimo ovu značajnu i škandaloznu zabranu, koja se mora što prije povući, ako je mjerodavnima i malo stalo do dobroga uzgoja naše mladeži. Ovo nam je novi dokaz, da je splitsko

općinsko vijeće imalo potpuno pravo, kad je javno ustvrdilo, da su gg. od Školskog Odsjeka (ispravnije Sovjeta) u Splitu „upropastili našu pučku nastavu“.

**Posjet privrednika Dalmaciji.** Za razdoblje od 10.—22. svibnja ov. g. aranžiran je po Društvu za promet stranaca u Zagrebu izlet privrednika u Dalmaciju. Svrha mu je, da se upozna sa brojnim prirodnim krasotama našega sinjega mora i kršne Dalmacije, te sa njezinom privredom, koja ima lijepi broj svojih, već i na svjet-skom glasu stojećih, specijalita. Izletnici će imati prigode, da zajednički uređaju znamenitiji i kulturnije razgleda, kao i trgovačka i industrijska poduzeća, kojima obiluje naša Dalmacija.

**Zabrana sudjelovanja srednjoškolske mladeži u političkim društvima.** „Narodne Novine“ od 28. pr. mj. objelodanju okružnicu ministra prosvjete na sva ravnateljstva srednjih škola, kojom se đacima srednjih škola zabranjuje organizovanje u društvima s kakvim političkim smjerom.

**Slobodna organizacija liječnika kraljevine Dalmacije** održat će 7. maja (na dan sv. Dujma) svoju glavnu godišnju skupštinu u 9 sati u prostori-jama Nar. Ženske Zadruga u Splitu.

**Iz novinstva.** I glasilo dalmatinskih demokrata splitski „Život“ javio je svim svojim pretplatnicima i pristašama, da s 1. ov. mj. radi financi-jalnih neprilika prestaje izlaziti kao dnevnik. Sudbina jarac!

**Jedna korisna ustanova.** Beogradski Univerzalni Informacioni Biro „Argus“, osnovan tek pred par mjeseci, pokazao je već na djelu svu korisnost takvog jednog preduzeća, čija se potreba osjećala kod nas u toliko više, što život iz dana u dan postaje složeniji. Osnivači ovoga preduzeća preduzeli su najenergичnije dispozicije, da se „Argus“ ne samo održi, nego i razvije do visine savremenih ustanova te vrste na Zapadu i tako će preduzeće „Argus“ moći zadovoljiti sve obavještajne potrebe naše publike. Mi i s naše strane preporučujemo ovo preduzeće, jer smo imali prilike da se uvjerimo o uslugama, koje ono čini i našem novinarstvu sa svojom tako zvanom „Argusovom Štampom“, a nadamo se, da će to i ostale redakcije potvrditi.

## PODLISTAK

D. I. V.:

## Nesretna Rusija.

(Konac.)

Grad Odesa sa pō milijuna stanovnika, prije nazvan „mali Pariz“, sada je sličan jednomu najmanjemu provincijalnom gradiću. Trgovine nema. Tvornice zatvorene. Kavane, kazališta većim dijelom zatvorena. Hoteli isto tako. Tramvaji rađe ograničeno. Gradani bez ikakvog života, puni ozbiljnosti i tuge. Šetnje rijetke. Ako tko šeta, to je za nevolju. Svi obučeni u trošnim odijelima. Mode nije ni na komu vidjeti. Ista boljševička policija po gradu slabo se nosi. Izližana odjeća, cipele podrtje, često u opancima i bez bječava. Tko uživa u Rusiji između sve ove bijede i glada? Državni komesar i tajna policija te njihove dame. Oni imaju svega, bogataši su: izobilja hrane, odjeće i obuće, a narodu je suđeno, da pomalo umire. To Rusi sve vide i opažaju. I bijednima čini se lakše, kad se izjadaju komu našem, koga čuju, da govori bud kakvim slavenskim jezikom. Život je u gradu dakle mrtav.

Jedino se opaža nešto života kod stranaca, a to su najviše Amerikanci. Po koji je dućan još otvoren, a u njemu nalazite nešto predratne robe i drugo ništa, jer uvoza nema nikakva. Tko će i kupovati, a tko opet njima prodavati za njihov novac? Što vrijedi danas rubalj u Rusiji? Sve silno blago i zlato je u rukama drž. komesara. Oni raspolažu s njim po miloj volji. Za jedan dolar dobije se 3 milijuna rubalja. No što je sve to prema skupoći svega? Sve je relativno skuplje nego igdje na svijetu.

Kutija žigica zapada 75.000 rub. Za prevesti se s broda do grada motorom, daljine 1/2 km., pō milijuna rubalja po osobi. Sa kočijom prevesti se po gradu 1/2 sata 3-4 milijuna rubalja. Večera: malo prženog mesa, komadić crnoga kruha sa 1/4 vrlo slabog vina 4 milijuna rubalja. Električna rasvjeta u gradu je tek dostatna, da se ne razbije glavom koji tuk ulice, a na tramvajima vidiš polupana stakla, nebojadisana, zardala i puna gnjusobe.

Policija malo ima smisla za red u gradu. Karakterična je i ova zgoda, što su je vidjeli naši tamo. Pri jednoj šetnji u nedjelju vidjeli su nekakvu jednu žensku, koja nije imala svoga

razuma, kako više i kriči, a bila je potpuno gola. Nijedan redar da se pojavio, da tu nesretnicu odvede sa toga mjesta i da ju zakloni u pristojno mjesto, a da se tako javno ne javlja na ulici. Putem su naišli na još jednoga mladića, koji je, kako su im kazali, postao suludast od glada. Držao je u kapi nešto kukuruza i kao veselim glasom im govorio: „Imam hljeba, imam za večeru“. Dali su mu svaki kapetan po 1 milijun rubalja milostinje.

Koliko njihova pomorska vlast drži do internacionalnih pomorskih zakona, vidi se i po ovoj zgodi. Svaki parobrod, kad izlazi iz luke, mora uzeti sobom pilota, koji ga vodi do mjesta izlaza. Tu parobrod zavizdi i s kraja dode motor, u koji se pilot prekrca i vrati na kraj. U Odesi ne opslužuje pomorska vlast taj internacionalni zakon, što ga inače skrupulozno vrši i Turska i sve države na svijetu, bilo to u Aziji ili Africi ili Evropi. Samo boljševička vlada se ne drži toga reda i zakona. Pilota mora čamac sa parobroda odvesti do kraja i opet se povratiti, u čemu je šteta i danguba.

Jedinu utjehu, što su imali kroz

skoro mjesec dana boravka u Odesi, bio je jedan koncert, koji je dao jedan prilično bogat posjednik u počast zapovjednika broda, a drugi u počast mornara. Prostorije su bile ukusno narešene cvijećem i zelenilom. Amerikanski komandant je imao počasno mjesto. Za njim su sjedili svi zapovjednici i oficiri brodova u luci. Koncert je sastojao iz pjevanja ruskih pjesama uz pratnju glasovira i violina. Poslije su izvadali razne ruske šaljive igre, a sve se završilo s plesom. Kroz to su ih pogostili ruskim čajem i slatkišima. Na ovoj zabavi bila je i jedna nekoć odlična gospođica, kći bogatog guvernera. I njoj su boljševici odmah u početku ubili oca u vlastitoj kući, pred njezinim očima. Da joj muke budu još okrutnije, došli su sutradan i ubili joj i majku. Ona je pobjegla i sretno umakla istoj sudbini, koja je i nju čekala. To im je sve bilo malo. Pokrali su im sve dragulje i zlato, a zatim upalili i kuću. Sada je tu u Odesi i žive jedno i ne baš čudoredno. Upoznali su istom prigodom i jednu učiteljicu sirotne djece, kojima su oni isti (boljševici) poubijali roditelje. I ova je bila odličnog roda, a sada za ne-

## Književnost.

"Priručnik Orlovske organizacije" je knjiga, koja je veoma potrebna u današnje vrijeme i bez koje ne bi smio biti ni jedan prijatelj orlovske misli. Izašao je ovih dana u nakladi Strossmayerovog orlovske okružja u Đakovu. Knjiga sadržava pravila Jugosl. orlovske saveza kao i orlovske podsaveza u Zagrebu, te sve upute o osnivanju orlovske odsjeka i društava, te nekoliko vanredno informativnih poglavlja o orlovstvu uopće. Knjiga se naručuje kod **Hrvatskog Orla u Đakovu**, a cijena joj je samo D. 12:50 (K. 50:—). Novac se šalje unaprijed. Mi je sa svoje strane najtoplije preporučamo.

"Mladost". Ovaj mjesečnik, što ga izdaje Hrv. Kat. Narodni Savez u Zagrebu, namijenjen je svoj hrvatskoj katoličkoj omladini. Ovogodišnji brojevi zaista su krasno uređeni. Dosad su već izašla četiri. Sadržaj je veoma biran, zanimiv i poučan, pak zato i neophodno potreban svakom kat. mladiću. Ovaj zbilja vrijedni mjesečnik toplo preporučamo svoj kat. omladini i njezinim vodama i prijateljima. Neka što više rašire po svim našim selima i gradovima ovu svijetlu luč u današnjoj tmini zablude i neznanja! Pretplata na cijelu godinu stoji 12 dinara. Naručuje se kod: "Narodne Prosvjete", Zagreb, pošt. pret. 109.

## Gradske vijesti.

**Promocija.** U srijedu, 2. svibnja, na zagrebačkom sveučilištu bio je promoviran na čast doktora prava starješina "Domagoja" g. Ante Živković, prislušnik na mjesnom Okružnom Sudu. Našem prijatelju i istomišljeniku srdačno čestitamo!

† **Špiro Bogdanović-Panjkota.** Poslije kratke bolesti pokrijepljen svim utjehama naše sv. vjere u naponu snage i muževnosti preminuo je ovaj naš dobri i vatreni pristaša. U petak mu je prireden lijep sprovod, na kojem se najbolje vidjelo po broju vijenaca i još brojnijoj pratnji, koliko je bio štovani i ljubljen. Vječni mu pokoj! Obitelji i rodbini naše saučestite!

**1. maja,** na blagdan početka ugodnog proljeća i buđenja prirode, te na simbolični blagdan preporoda i razvitka bujnog života čovječanstva putem rada i produkcije, naša "Ši-

volju primili su je", da poučava sirote. Plače nema nikakve, već malo mršave hrane za objed i večeru i jedan paket duhana. Duhani je ona prodavala i tim kupovala sebi potrebno odijelo. Nije nikakvo čudo, što tamo ima na sve strane lupeža, koji vrebaju osobito na strance. Policija ima nalog da strance štiti i upozorava, da se čuvaju pri svakom izletu ili samoći. Svaki stranac, kad dođe tamo, mora se sa svojim ispravama prikazati na redarstvo. Kad su sve karte u redu, redarstvo im izda sigurnosnu cedulju, kojom se mogu kretati slobodno i legitimirati kod svake vlasti.

Evo, ovakve gubzne slike pripovijedao nam je naš domorodac, na koga je sve ono, što je čuo i vidio, učinilo takav utisak, da je često puta prosuzio i duboko ostao uciviljen nad ljutom nesrećom bratskoga naroda. Svi zapovjednici brodova ponijeli su sobom tužnu uspomenu i zapisali je u svoje pomorske dnevnike. Kapetan Ivanac očitio je još dublju bol, kao sin velikog slavenskog stabla, sjećajući se onih sretnih dana prije rata, kad su on i brat mu kap. Ivan baš iz te luke izvažali silnu hranu na sve strane svijeta.

benska Olazba" jutro je obišla gradom udarajući vesele koračnice. Inače je ove godine dosta neopaženo prošao.

† **Petar Vodanović.** Ovih je dana preminuo u Antofagasti brat našeg kotarskog poglav. tajnika, g. Petar Vodanović, ostavivši iza sebe uciviljenu suprugu sa dvoje nejakie siročadi. Pokojnik se na osobiti način pokazao zauzetim za našu jugoslavensku misao. Za vrijeme rata kupio je doprinose za Jugosl. klub u Londonu, a i u svakoj drugoj prigodi pokazao se vrlo mužem i iskrenim patriotom. Zarad toga njegova rada i postupanja njemu i braći mu bilo je zaplijenjeno imanje na Supetru sa strane austrijske vlasti. Ucviljenoj rodbini izrazujemo naše najdublje saučestite, a vrlo pokojniku želimo vječni pokoj u ledenoj gradini, daleko od mile mu domovine, za koju je živio, stradao i umro!

**Potresi.** Od prethodne nedjelje pa kroz čitavu sedmicu čulo se u našem gradu i okolici više manjih potresa, a nekoliko ih je bilo i nešto jačih. Među građanstvom je radi toga zavladalo dosta veliko uzbuđenje, tim više, što je po svim indicijama izgledalo, da je to nešto čisto lokalnoga. Istina je, da je bilo manjih potresa, u koliko doznajemo, i u Splitu i Zadru, ali ti nijesu bili ni tako česti ni tako brojni, kao kod nas. Općina je primila od Seismološkog zavoda u Beogradu brzozav, kojim se javlja, da je središte površine, na kojoj se zbivaju ovi potresi na crti Zlarin-Vodice-Zlošela i da nijesu u izgledu jači potresi, pak da građanstvo može biti potpuno mirno.

"Život bl. Djevice u hramu". Prošlih dana su članice organizacije kat. učenica i pomlatka "Zore" imale prigodu, da ponovno dokažu, kako imaju smisla za dobro i uspjelo predstavljanje: kako se znadu potpuno uživati u svoje uloge i naravno ih izvesti, što je i kod starijih dosta teško. Sretne su i u izboru poučnih i vrlo odgojnih komada, koji su osobito važni i potrebni u današnje doba. Ovaj put su s još nekim učenicama Privatne škole č. ss. Dominikanki davale vrlo lijepu i umjetnički dotjeranu duhovnu igru u 4 čina s pjevanjem "Život bl. Djevice u hramu" u prostorijama Badkane. Davale su je tri večeri zasebice: 27., 28. i 29. pr. mj. I sve tri večeri bila je dvorana dupkom puna. Naše male diletantice su sve s osobitim razumijevanjem odigrale svoje uloge: i sestre Antica i Milka Baranović, i A. Čobanov, i Z. Adum, i mlade djevice, i zbor anđela i sotona. I pjevanje psalama i zbora anđela i sotona je bilo precizno i vješto izvedeno. No osobito su se istakle gđice J. Jadronja (Marija) i N. Krstić (Mirijam), koja je tako do u tančine vjerno i savršeno znala prikazati onu tešku borbu svoje duše između dobra i zla. Uspjela živa slika na koncu predstave ("Naviještenje Marijino") sa preciznim i tako ljupkim pjevanjem "Ave Maria" od gđice Z. Adum učinila je vrlo jak i dubok utisak na sve prisutne. Publika je sve tri večeri ostala najzadovoljnija sa ovom predstavom. Hvalila je naše mlade diletantice ističući ujedno potrebu, važnost i veliku korist ovako odgojnih i dobro izvedenih predstava. Na koncu treba da pohvalimo i onu, koja je aranžirala ovu predstavu te rukovodila njezino izvođenje i pjevanje: neumornu i vrijednu č. s. Cirilu. U prvom redu njezina je zasluga za ovakav uspjeh ovih ugodnih zabavnih večeri.

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

**Ispiti osposobljenja.** Prošlih dana su se na mjesnoj Učiteljskoj Školi obavili ispiti osposobljenja. Od prijavljenih 9 kandidata i 3 kandidatice s odlikom su osposobljeni: Padovan Petar i Svetec Vjekoslav, a osposobljeni: Baničević Marko, Jeričević Božo, Kosić Nedjelka, Lepes Ljubica, Mlinarić Perica, Radonić Marin, Skokandić Marin i Šošić Grgo. Dva kandidata su propala na ispitima.

**Jedno eksperimentalno veče.** "Prvi francuski hipnotista dr. Eugen Gyn, profesor fizičnih znanosti" licem na prvi čarobnog maja upravo je opočarao naše građane! Taj je mladi gospodin imao kuraže držati "eksperimentalno veče". Reklamni plakati su bili veliki i na francuskom jeziku, pak su sva mjesta prostranog "Kina "Tesla", i ako uz nevidenu cijenu od 20 dinara, bila na jagmu rasprodana. Poslije tri četvrti nervoznog čekanja i poslije tri debela sata eksperimenata u polumraku na poslušnoj publici bila je dakako svačija strpljivost na vrhuncu. Koji već nijesu bili pobjegli, morali su kliknuti: Dosta je gnjavaže, gospodine gnjavatore! Sutradan je napokon svaki posjetilac bio uvjeren, da je "prvi francuski hipnotista" vrlo lijepo svu šibensku gospodu povukao za nos!

**Pošanski promet s trećom zonom.** Obl. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu nam javlja, da je s 21. travnja uspostavljen poštanski promet privatnih paketa i novčanih pisama sa poštama treće zone.

**Prijava depota vrednosnih papira,** koji se nalaze kod pošt. štedionice u Beču, a pripadaju našim državljanima, treba da bude učinjena kod bilo koje pošte, gdje će stranke naći sve potrebne upute. Ovo je potrebno, da se na osnovu tih prijava izvrši prenos vrednosnih papira naših državljana iz Austrije u našu državu.

**U fond za dogradnju kupališta na Jadriji** prigodom evakuacije III. zone u znak veselja dopriniješe sljedeća gospoda: Šupuk Miloš din. 100; Erega Ferdo te Grubišić & Comp. po din. 50; Ektor dr. Meichsner, Terzanović Pijo, Braća Ijadica, Kovačević Petar, Weissenberger E., Jadronja Josip i Drezga Josip po din. 20; Milošević Božo ljekarnik, Frua Ante, Gulam Rade, Mandić Stevo, Jakovljević Marko, Tikulin Luka, Čičin-Sain Ivan, Žigon Augustin, Braća Žarković, Gumzej Josip i Bogić Srećko po din. 10; Montana Ljubomir ljekarnik, Radonić M. i Promina Marko po din. 5; De. din. 4; Rebinin i Štrkalj Ivo po din. 3; N. N. din. 2:50; Vikarijo Pavao, No., i N. N. po din. 2. Ova svota namijenjena je u ime dionica kao isključiva vlasnost "Uboškog Doma" u Šibeniku — Uprava svima oplo blagodari.

**Darovi "Uboškom Domu".** Da počaste uspomenu *Nike Marinkovića*: Ivan Bergnocchi din. 20 te Ivan Marrenzi, Ante Ticulin, Tvrta G. Caleb, Milin Nikola i Obitelj Frane Unića po din. 10. Da počaste uspomenu *H. pl. Mirošević-Sorgo*: Dr. Ivo Perović i dr. J. Pasini po din. 20. Da počaste uspomenu *L. Frizzi*: Obitelj Battigelli i J. Meneghelli po din. 20; Marija Gargašević i Obitelj Bačinić po din. 10. Da počaste uspomenu *Nevenke Bumber*: Obitelj Frane Unića din. 10 te Toma Bumber din. 5. Da počaste uspomenu *G. Mazzoleni*: Uprava Kazališta "Mazzoleni" din. 100; dr. G. Difić i Antonio Difić po din. 50; Obitelj Marasović din. 30. Da počaste uspomenu *Marije ud. Marasovič*: Dr. G. Difić i Antonio Difić po din. 100; dr. M. Giurani Dundo-vich i Marko Jakovljević po din. 50; Vilim Beroš din. 30; Ivan Bergnocchi, prof. Marko Ježina te Tvrta V. Inchiostri i sinovi po din. 25; Obitelj Chiabov, Obitelj dra Frane Duli-biča, Obitelj pok. A. Montanari, J. Meneghelli, Obitelj Mattiazzi i Marica Karadžole po din. 20; Ivan kan. Mirić i Robert Jurin po din. 15; Toma Lukanović, Jovo Isler, Obitelj Gellineo, Stipe Bodul, G. Cusmich, Šime Marušić, L. Battigelli, Edgard Vidović i Ivan Dimitrij Kačić po din. 10; Bož. ud. Berović din. 5. Da počaste uspomenu *A. ud. Pollak*: L. Battigelli din. 10 te Justo Dellagiovanna din. 5. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

Novo!

Novo!

## "Struje".

Pjesme našeg sugrađanina g. Branka Storoza (prije Storffa). Štampane dvobojno na finom predratnom papiru. Cijena din. 10, za dake din. 5. — Naručuje se kod papirnice G. Radić, Šibenik.

## PERONOSPORA - ŠTRCALJKE

"CHAUDOIR" - VERMOREL  
u prvorazrednoj izvedbi, sa lijevanim mesinganim dnom i kompletnim priborom. — Stalno skladište

## Sastavnih dijelova za štrcaljke i Gumipribora

Na veliko — na malo  
"BARZEL" "D. D. - SUBOTICA"  
(Prije Braća Rosenfild)

Raspošilje poštom i po 1 komad!  
— TRAŽITE PONUDE! —

## Jesam li podmirio pretplatu?

**PALMA**  
kaučuk pete  
i potplate

**Prednosti!**

Jeftinije  
i  
znatno  
trajnije  
nego od kože!  
Zaštita  
protiv vlage  
i zime!

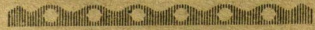
Novost za svaku katoličku kuću  
po svim hrvatskim krajevima jest

**„KRUH NEBESKI“**

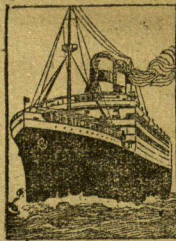
najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Sarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnica i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.



**Kraljevski  
Holandski Lloyd**



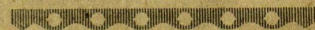
Redoviti brzi poštanski brodovi od  
**Amsterdama i Cherbourga**  
za  
**Južnu Ameriku**  
Rio de Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires.

Sva potrebna uputstva daje  
**KRALJEVSKI HOLANDSKI LLOYD**  
Glavni zastupnik za Jugoslaviju

**JUGOSLAVENSKA BANKA d. d.**  
Zagreb, B-Cesta 33.

Brzozajni naslov: **Realloyd**, Zagreb, kao i naša Agencija Zastupnik Josip Jadronja Šibenik.

Brz. naslov: Agencija Jadronja - Šibenik.



**POKUĆSTVO**

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma niske cijene samo kod dobro poznate trgovine  
**RIKARD DELFIN ŠIBENIK (Obala)**,  
sa stolarskom-tapetarskom radionom.

**DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK**

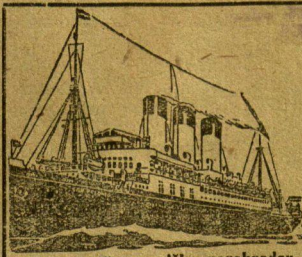
Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

**OPTIKA.**

Naočala — Cvikera.  
Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu  
Primaju se popravci.



**Tko oglašuje, taj napreduje!**



**Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.**

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda  
odlaze:

- 25. aprila - TUCUMAN
- 5. maja - VILLAGARCIA
- 17. " - CAP NORTE
- 25. " - SANTA THERESA
- 29. " - ESPANA
- 15. juna - CAP POLONIO
- 19. " - LA CORUNA
- 23. " - MADEIRA
- 3. jula - VIGO
- 12. " - ANTONIO DELFINO

iz HAMBURGA za Argentinu, Braziliju i Uruguaj. Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.**

**PAPIRNICI**

**GRGO RADIĆ**

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

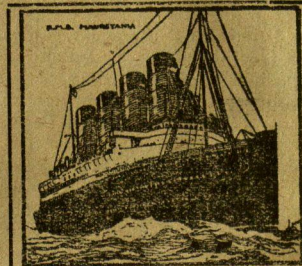
Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!



**CUNARD LINE**

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i expres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33.** kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzozajni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

**BERSON**  
**GUMENE PETE I GUMENE POTPLATE**  
jeftinije i trajnije su nego od kože!  
Najbolja zaštita protiv vlage i zim!

**Zadružna gospodarska banka d. d.**

Vlastita zgrada  
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.  
Telefon br. 16 - Noćni 67

**Centrala Ljubljana.**

Podružnice:  
Đakovo,  
Maribor,  
Sarajevo,  
Sombor,  
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te **Gospodarska banka d. d.** u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva  
preko **K. 60.000.000.**

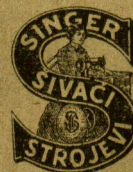
Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

**AMERIKANSKI i ENGLESKI**

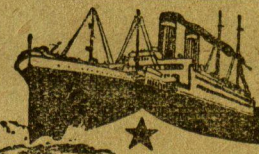
**Singer šivaći strojevi**



Singer igala i doknadnih dijelova  
Singer ulja konca, svilu i t. d.

Vlastita mehanička radiona  
Prodaja na otplatu  
**Singer šivaći strojevi Bourne & Co.**  
New-York  
Centrala za S. H. S.  
**ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.**

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Biloje, Kragujevac, Zajčar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.



**Bremen - New York**

Izravna veza putem najkrasnijih vladinih parobroda. Nenadkriljivi u pogledu udobnosti, čistoće i izvrsne opskrbe. — Brzi i sigurni brodovi:

- „George Washington“
- „America“
- „President Roosevelt“
- „President Harding“

Tražite pobliža razjašnjenja i plovidbenu listinu br. 234.  
**POVOLJNA PRILIKA ZA 6TPREMU ROBE**

**UNITED STATES LINES**

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:  
**Beograd, Palata Beogradske Zadruga.**